

ANO XXXI • Nº 841 - Do 31 de outubro ao 13 de novembro de 2011

WE ♥
CRISIS

20-N

**Sabemos todo o que nos
xogamos?**

A foto que fala

Tailandia. Un neno tenta manter uns billetes secos mentres nada durante unhas inundacións na provincia de Nonthaburi.

O trasno Onde van as flores todas?

Daniel López

A primavera árabe tiña moitos anunciantes e moitos padriños. Eran os mesmos padriños que meses antes se fotografaban con Gadafi, porque as súas multinacionais do petróleo, Shell, BP, facían negocios co pintoresco autócrata, ou porque o seu réxime era un consumidor compulsivo de armas. Berlusconi, Sarkozy, Aznar e Zapatero, Blair e Obama, todos na haima imperial.

Di Amnistía Internacional que Gadafi era un tirano que gobernou con puño de ferro, sen liberdades nin disidencia posible, cruel cos opositores e que, simplemente nun día, nunha manifestación en febreiro pasado, causou cento cincuenta mortos por arma de fogo entre manifestantes desarmados.

Gadafi non merecía gobernar. Que merecería Gadafi?

Unha panda de vingadores populares deu co Gadafi derrotado, acurrallado, ferido. O resto da historia xa o sabedes: esa bebedela de rancor, dolor gratuíta, pánico e petición de clemencia, corpo ensanguentado, execución

espontánea. E o das fotos, ...malditos móbiles!

Non hai primavera política sen as flores do dereito, da razón e da xenerosidade na vitoria. Tampouco hai tal primavera sen a intelixencia e organización dos sentimentos. Os orgullosos milicianos cubríronse de infamia e masacraron, xunto a Gadafi, as flores da primavera que dicían representar. Agora o mundo, grazas a eles, aprendeu de que vai a cousa, mentres os antigos amigos internacionais de Gadafi toman posicións nos campos de Petróleo Al Jurf, Amal, Beda, Bouri, Bu Attifel, Zenad, ... para asegurarse un prato na mesa do país con maiores reservas de África.

O que merecía Gadafi sabémolo ben. Era un xuízo diante do Tribunal Penal Internacional. Un acto exemplar de xustiza universal. Por iso, entre os dubidosos méritos do primaveristas arrebatados está ese: evitar que a humanidade, toda a humanidade, poida xulgar a quen cometeu os crimes que supostamente el cometeu.

E, ademais, o que é imperdoable, arruináronnos a primavera.

Editorial AS ELECCIÓN DO 20N

As eleccións xerais do 20 de novembro serán as de maior transcendencia dos últimos trinta anos. O goberno que saia das urnas terá que enfrontarse ao maior envite sufrido polo Estado do Benestar, unha fórmula de Estado socialmente preocupado e activo, redistribuidor da riqueza e protector do débil, un Estado Social que a duras penas comezaba a consolidarse. Se ben é certo que xa sufriu grandes acometidas, co recorte nas pensións e a drástica limitación do déficit público por vía constitucional, quizais estean por chegar os maiores “axustes”, nunca antes feitos na nosa democracia.

Hai cousas que se van necesariamente a repensar e reinventar, cadaquén desde a súa ideoloxía, cuestións e debates atrasados que a crise pon enriba da mesa.

Unha desas cuestións é a estrutura territorial do Estado. Baixo o paraugas de café para todos, precisamente para

quitarlle forza ás nacionalidades históricas, igualáronse os teitos competenciais, dunha forma absurda e pouco sostible, en materias excesivamente densas para estaren en mans de autonomías que non pasan de ser maiores

Nunca tantas cousas estiveron en cuestión. Quen queremos que xestione o cambio?

ca unha provincia e, porén, teñen unha cámara legislativa de mínima eficacia práctica. Ábrese neses casos o debate dunha parcial recentralización. Pretenderán agora anular de paso o poder político das nacionalidades históricas?

A segunda á e o poder local. As deputacións seguen sendo un absurdo administrativo que se utiliza como contrapoder autonómico, invadindo continuamente competencias que non son súas en ámbitos coma o benestar social ou as políticas de emprego. Millóns de euros que en vez de estar coordinados compiten entre si para favorecer aos concellos do mesmo signo político. Por outro lado, a creación de mancomunidades só aumentaría o gasto de funcionamento, xa que a experiencia dinos que, cada vez que se crea algo non é para racionalizar o que hai, senón para engordalo. Por outra banda, o mapa municipal galego está inzado de pequenos concellos de tamaño inviable, que habería que refundir, e unha boa parte deles non merecen ser chamados administración pública, pola forma de gobernar dos seus alcaldes.

A terceira será a regulación e control do mundo financeiro, principal orixe da actual recesión económica. Os membros dos consellos de administración de bancos e caixas actuaron por libre dunha forma temeraria embolsándose grandes sumas de diñeiro e aprobando operacións especulativas que levaron á ruína as súas entidades,

Continúa na páxina 13

Rumores de esperanza

Unha urca é unha vella embarcación que percorría os mares con todo tipo de transportes (gando, gran, alimentos, persoas...). Agora non hai urcas nos nosos mares pero en Galicia tiñamos unha. Tratábase dun encontro do mesmo nome que dende hai máis de vinte anos reunía xente para compartir os valores da expresión, da solidariedade e do encontro. Alí había obradoiros, mesas redondas, faladoiros, concertos, actuacións... cheos de orixinalidade. Era unha barquiña onde se pasaba moi ben e onde se aprendía moito. Unha oferta pastoral moi xeitosa. Pero logo chegaron os grandes barcos. Os transatlánticos da

pastoral comezaron a navegar e fixeron que a urquiña non puidese saír. Estaba amarrada a porto. Ninguén vía a necesidade dos pequenos barcos e preferiuse que navegasen os grandes. Máis grandes, menos orixinais. Ata que agora un grupo navegantes da Urca galega decidiron botar a navegar o seu barco querido e nesas andan. O día 5 de novembro no colexio das Xesuitinas de Vigo a Urca volve navegar. Este rumoroso que fixo unhas cantas travesías con toda a boa xente coa que coincidín non pode menos que alegrarse e desexarvos: Boa proa e bos ventos.

1

3

2

4

A peneira

1

A Xunta organiza o 15 (Santiago), 17 (Vigo), 27 (Lugo) e 29 (Ourense) xornadas contra o **MALTRATO** a maiores e discapacitados. O 22,5% somos maiores. No 9,44% das casas hai dependentes e o 56% viven sós. Uns 4500 beneficianse da teleasistencia da Cruz Vermella. O 47%, sen prestación, que son o 28% menos rendibles ca na UE.

2

Escoitamos a música de "O noso brillante futuro" de Tracy Chapman, fusión de blues, soul e folk. É unha dura crítica aos políticos/as, coma rémora contra a esperanza. Obama, lacaiño do **FMI**, favorece os ricos, anulando a ONU, que non pinta nada, igual ca os gobernos que eliximos. Financian os que producen a crise mentres os pobres morren de fame.

3

O 6 celébrase o día dos parques naturais. A Xunta, contra a UE, vai permitir construír no 74% da Rede **NATURA**, como vai ocorrer coas piscifactorías no Cabo Touriñán. Xa Fraga proxectara 12 plantas acuícolas en zonas protexidas. Vai incrementarse o cultivo de rodaballo (xa producimos o 97% estatal) e de linguado, en 18 granxas onde traballan 4000 persoas.

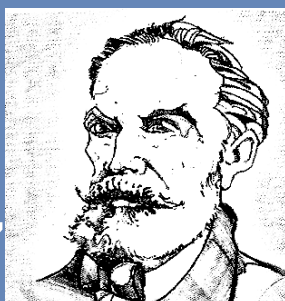
4

Nas eleccións, o 6, varios guerrilleiros, excomandantes e líderes da Revolución de **NICARAGUA**, Ernesto Cardenal, Dora Téllez e outros/as, denuncian os poderes fácticos arredor de Daniel Ortega: a cúpula da Igrexa, a grande burguesía e o capital, que están a traicionar o pobo.

5

7

6

8

Alfonso Blanco Torrado

5

Principian as eleccións en **EXIPTO**, froito das revoltas da mocidade, precedidas por reivindicacións obreiras. Só no 2009 houbo 478 folgas reprimidas pola ditadura, con 126.000 despedidos, dos que se suicidaron 58. O contexto virtual está a fender os muros milenarios das mesquitas e pazos políticos introducindo un novo espírito.

6

1.500 **SEN TEITO** pelexan por 300 prazas de 10 albergues, case todos da Igrexa: Xoán XXIII en Santiago, Padre Rubinos da Coruña, San Xabier de Pontevedra, ou Irmáns Misioneiros de Enfermos Pobres en Vigo... Na foto, o seu fundador, Antonio Xácome, emigrante da Ribeira Sacra, voluntario no Cotelengo de Barcelona.

7

A Estrada honra a Marcial Valladgres (1821-1903) cunha **LÁPIDA** en galego no seu sartego, contra o desleixo que se observa ao ver que só unha de cada mil están na fala de noso. Unha mágoa nos camposantos que gardan a nosa literatura, arquitectura ou escultura: San Francisco de Ourense, San Froilán de Lugo, San Mauro de Pontevedra, Boisaca en Santiago, as parroquias...

8

Os berros de **GAIVOTAS** nas Illas Sargadas, onde se reproducen, delatan o seu paso entre Noruega e o Ártico. Si o desxeo llelo permite alí cambian de plumaxe e acougan do esforzo reproductor. Tamén o arao, na foto, o corvo mariño, etc. O Cabo de Santo Adrián é o mellor para observar a migración de aves arestora.

Horizonte Universal

CPS opina: O ESCUDO ANTIMÍSILES

(Extracto do documento orixinal)

O movemento de **CRISTIÁNS POLO SOCIALISMO** denunciámos a decisión de Zapatero de entregar a base de Rota aos EUA e a OTAN, para converter Rota na principal base naval do escudo antimísiles europeo da OTAN. Zapatero afirmou, tamén, que non xulga necesario revisar o Tratado Bilateral entre España e os EUA., subscrito por Aznar en 2002.

Este Tratado permite a instalación permanente de tropas norteamericanas en Rota e Morón, a utilización do espazo terrestre, aéreo e marítimo para o seu traslado (estean destacadas aquí ou non, e incluíndo o transporte de armamento nuclear previa “información”) e a libre circulación por todo o territorio do Estado dos servizos secretos militares estadounidenses. O novo “acordo” dá un paso decisivo na integración militar do Estado español, na OTAN. O Goberno español queda deste xeito absolutamente subordinado ao mando dos EEUU.

Estes son os elementos clave desta decisión:

1) **Fortalecer** o complexo militar-industrial español e vincular ideoloxicamente a súa ampliación á “consecución de postos de traballo” en zonas economicamente deprimidas. O escarnio maior é que neste caso o cálculo oficial é que se van a conseguir 1.000 novos postos de traballo! para a zona da baía de Cádiz, que ten un dos maiores niveis de desemprego.

2030. Para atender os compromisos fan falta 2.500 millóns ao ano.

3) **Converter** o vello proxecto de “escudo antimísiles” nun proxecto da OTAN. O “escudo antimísiles” é un elemento fundamental da estratexia de “guerra preventiva”. A súa función é a de anular as posibilidades defensivas dos antagonistas económicos e políticos dos EUA e dos seus “previsibles” inimigos.

O Ministerio de Defensa converteuse nun dos grandes xeradores de débeda

2) **Comprometer** o enorme gasto dos modernos equipamentos militares en varios exercicios orzamentarios. Así o Ministerio de Defensa converteuse nun dos grandes xeradores de débeda. O 12 de agosto deste ano, o diario *El País* publicaba que o Ministerio de Defensa “renegocia unha débeda de 26.000 millóns que non pode pagar”. O prazo para aboar tanques, avións e fragatas alargárase cinco anos, ata

4) **Vincular** a seguridade da poboación ao fortalecemento da alianza militar cos EUA e coa OTAN. Trátase “dun sistema disuasorio que non vai dirixido contra ninguén”, e que “asegura a protección de todo o territorio europeo e dos seus cidadáns”. Ofrecemos paz ao mundo e protección aos cidadáns. “A custo cero”, apunta o ministerio de Defensa. O Secretario de Defensa dos EUA -Panetta- colocou en Rota catro grandes buques, capaces de mobilizar unha xigantesca maquinaria de destrución masiva que cumprirán outras funcións ademais da de “defensa antimísiles”, tales como dar “apoio de resposta rápida” aos mandos estadounidenses en Oriente Próximo ou África.

Por todo isto, **CRISTIÁNS POLO SOCIALISMO** manifestamos que:

1.- A decisión do Goberno Zapatero, é ilegal e ilexítima: implica a aceptación da intervención armada do estado español en todas as guerras

rexionais da “guerra mundial contra o terrorismo,” decididas polo Pentágono. Este acordo non pasou polo Parlamento. Esta estratexia é unha guerra “global e infinita” (G.W.Bush) planificada contra os países que poñen obstáculos á dominación económica, militar e estratéxica.

2.- O Goberno PSOE, o PP e as dereitas nacionalistas entregaron a Estados Unidos, á UE e á OTAN a soberanía que pertence aos pobos do Estado español.

3.- Recordamos que o Goberno do PSOE pediu o SI no Referendo da OTAN de 1986 con tres condicións: 1) Non integración no estrutura militar, 2) diminución progresiva da presenza militar norteamericana e 3) prohibición estrita do transporte de armamento nuclear. E agora ocorre todo o contrario.

4.- Denunciamos o enorme gasto militar que xa se realizou e o que se pretende incrementar, precisamente agora, cando co pretexto da crise e ar-

O acordo implica a aceptación da intervención armada do estado español nas guerras decididas polo Pentágono

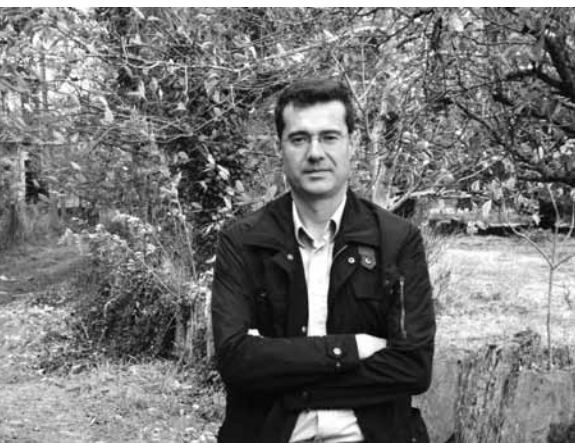
gumentando que non hai diñeiro, estanse producindo despedimentos masivos de traballadoras e traballadores públicos, recórtanse prestacións sociais, degrádanse e privatízanse sectores públicos.

5.- Esiximos que o gasto militar se dedique a financiar gastos sociais públicos. Esiximos a retirada inmediata de todas as tropas que actúan noutros países - incluídos os daqueles que teñen o cinismo de dicir que prestan “axuda humanitaria”

O CARRABOXO por XABE LOIS

ENTREVISTA A SUSO RODRÍGUEZ DIRECTOR DA REVISTA GALEGA DE EDUCACIÓN

A Revista galega de educación cumpre 25 anos. Saíu á luz en 1986 promovida polo movemento de renovación pedagóxica Nova Escola Galega e, polo tanto, comparte con este as mesmas posicións: pluralidade e aposta por un sistema educativo público, galego, renovado e democrático. Xesús Rodríguez, profesor de Ciencias da Educación da USC é o seu director.

Temos que dedicar máis espazo e tempo do desexado a dar conta dos atrancos que aparecen nos procesos de galeguización na escola

1- A RGE comezou a editarse en 1986 e chegou ata o 2011, mais foron 25 anos con algunha interrupción, non é?

A RGE comezou a editarse no ano 1986, aínda que cómpre situar os seus antecedentes na revista As Roladas-2. A finais do ano 1999 decide paralizarse momentaneamente a edición, xa que complicacións editoriais e económicas dificultaban manter o proxecto. Asumindo todos os riscos, a propia *Nova Escola Galega* no ano 2005 decidiu, despois de recompoñerse o equipo de redacción e o consello editorial, reiniciar a súa publicación co número 34. Nesta nova etapa levamos editados 17 números e acabamos de publicar o número 50 da revista.

2- Nos primeiros anos tiña periodicidade trimestral e desde 2005 cuadrimestral. A que se debeu o cambio?.

É realmente complicado editar 4 números ao ano, tanto polo custo económico como polo traballo que supón. A revista sostense fundamentalmente co apoio dos subscritores, a publicidade e a compra de exemplares. En Nova Escola Galega e na revista, valoramos que 3 números ao ano poderían considerarse suficientes. A revista presenta na actualidade un incremento notable no número de páxinas, a incorporación de novas seccións e unha atención coidada da sección “Panoraula” na que se informa detidamente dos diferentes eventos e actividades, de tal xeito que o profesorado poida manterse informado con puntualidade. En todo caso, complementamos a información da revista coa información da páxina web de Nova Escola Galega, (<http://www.nova-escola-galega.org/>), onde podemos encontrar información de eventos e actividades que acontecen.

3- Nos principios da revista dise que apostades por unha reforma democrática da educación, ao servizo dunha sociedade solidaria, libre e cultural e lingüisticamente normalizada. Nestes 25 anos vistes avances nas vosas apostas? Como cualificarías a situación na actualidade?

Cómpre recoñecer avances logrados en diferentes ámbitos, tales como o acceso ao sistema de ensino, a extensión da educación secundaria obrigatoria, a extensión na educación infantil (tamén no período 0-3 anos),

a crecente dotación de recursos ao servizo da educación, entre outros, pero tamén convén poñer de relevo o escaso avance ou retroceso en moitas cuestións, tales como a falta de compromiso sólido coa formación inicial e permanente do profesorado, a falta dun “pacto educativo”, o peche de escolas unitarias, a aposta pola escola privada... A batalla pola normalización debería estar agora en proceso de resolución e non en conflito aberto e case permanente.

O desenvolvemento das leis educativas tivo un evidente carácter burocrático

Lamentablemente na revista temos que dedicar máis espazo e tempo do desexado a analizar e dar conta dos atrancos e dificultades que aparecen nos procesos de galeguización na escola, a clarificar que o galego e o castelán non se atopan nas mesmas circunstancias e a informar de que a maioría das medidas adoptadas polas administracións caracterízanse por unha febleza e falta de aposta clara pola defensa do galego.

Mentres, seguimos construíndo no día a día da educación como formadores e técnicos responsables, pero non o facemos nas mellores condicións.

4- En todo o período vital da revista houbo moitos cambios na lexislación educativa neste país . Unha publicación pedagóxica coma RGE que valoración fai deste feito?

Nos últimos tempos, viron a luz sucesivas leis, das que Nova Escola Galega e a Revista Galega de Educación

estivemos pendentes, procurando organizar debates, encontros e elaborando documentos de interpretación e valoración.

Parece poñerse de relevo a necesidade dunha maior estabilidade normativa e a xeración dunha certa falta de confianza no sistema. No contexto galego, o desenvolvemento das leis , tivo un evidente carácter burocrático e non se albisca a apertura dun conveniente proceso para a elaboración dunha Lei de Educación propia contextualizada no marco social e cultural do noso País.

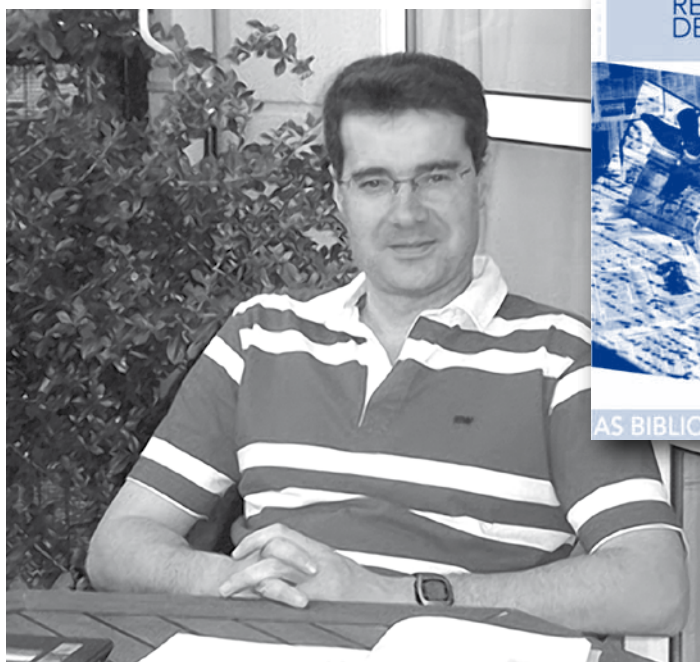
5- Estamos nun momento no que moitas persoas vemos perigar o ensino público. Como valorades desde NEG e desde a RGE a situación?.

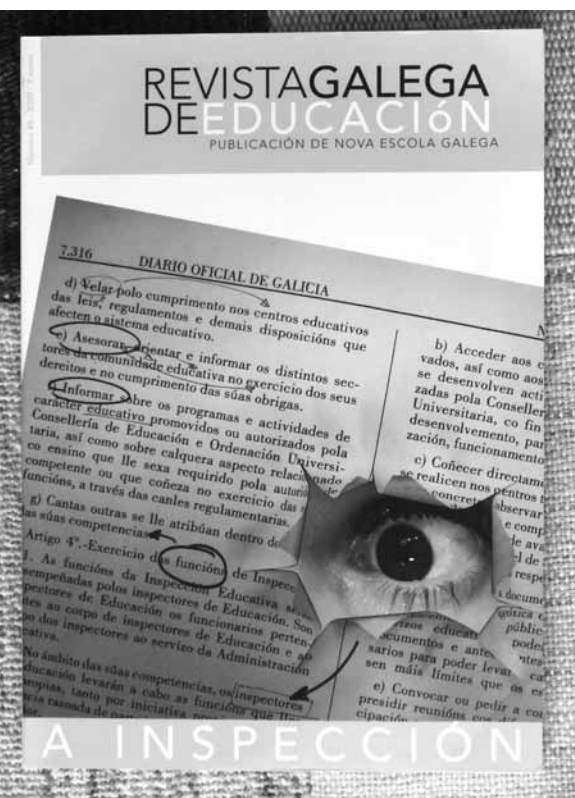
O ensino público debería constituírse na columna vertebral, o eixe estratéxico, como o é en moitos países. Cando un conversa co profesorado, pais e nais e responsables políticos de países como Finlandia, Noruega ou Suecia, séntese que todos e todas comparten unha preocupación e aposta polo público, e o “público” enténdese como sinónimo de calidade. O grao de confianza, valoración

e respecto da figura do profesorado que traballa no sistema público é moi alto e a maioría das decisións que se toman con eles en relación co horario, modelos de formación, son xeralmente moi discutidas e consensuadas cos diferentes implicados.

Cando un conversa co profesorado, pais e nais e responsables políticos de países nórdicos, sente que todos e todas comparten unha preocupación e aposta polo público

É curioso que nuns momentos de recesión económica como os que vivimos, algunhas das primeiras medidas se dirixan a incrementar as horas dos docentes nos centros e a reducir

Hai intereses e preocupacións que se manteñen. Os lectores valoran especialmente que incluamos reflexións e análises en relación cos asuntos e preocupacións que día a día van xurdindo nos centros educativos. Neste sentido, prestamos especial atención á recolla de experiencias e proxectos realizados polo profesorado. A presenza cada vez máis de educadoras en diferentes escenarios educativos contribúe a que xurdan novos intereses e inquietudes ás que coidamos atender. É o caso da sección da revista Educación Social e Escola na que pretendemos acoller diferentes experiencias e iniciativas realizadas polos/as educadores/as sociais. A atención ao mundo virtual e á integración das TIC nos centros supón que mante-

mén continuará precisando de instrumentos de comunicación, de espazos de reflexión e de contextos a través dos cales sexa posible canalizar experiencias e, por suposto, recursos para a formación. É a nosa intención que a RGE continúe estando aí presente, acompañando o día a día da acción educativa e docente de todos nós, desde as perspectivas transformadoras e de reforma. Sen dúbida, unha das cuestións coa que nos sentimos máis identificados foi sempre a proximidade e atención ás necesidades do profesorado galego a través da recollida de reflexións e de experiencias, tentando ao tempo contribuír á formulación de propostas útiles no día a día profesional.

o soldo do profesorado do ensino público-. Como se pode transmitir a idea de que con menos profesorado vai ser posible mellorar a calidade nos nosos centros educativos? Que vai pasar por exemplo, coas actividades culturais, os desdobres de grupos nos centros, a integración e inclusión de alumnado con necesidades educativas especiais, o número de alumnos por aula... e outros avances que se teñen gañado nos últimos tempos na escola?

Paradoxalmente o ensino privado non parece afectado e os debates e opinións parecen estar dirixidos cada vez máis a esfolar o sistema público.

6- A RGE está dirixida ao profesorado e, en xeral, aos educadores/as e técnicos/as da educación en Galicia. Notades mudanzas nos intereses dos lectores nestes 25 anos?

A realidade educativa e lingüística actual necesita de dirección política e dos movementos reivindicativos, pero tamén de espazos de comunicación e reflexión.

ñamos unha sección permanente da RGE dedicada a estes temas.

7- A RGE é das poucas publicacións periódicas en lingua galega que aínda sobreviven. Como ves o futuro dos vindeiros 25 anos?

Non é doado facer unha previsión do que pode acontecer nos próximos 25 anos no mundo educativo. A realidade educativa e lingüística actual necesita de dirección política estratéxica e autonómica, de esforzos, de negociacións e de compromisos. Necesita, sen lugar a dúbidas, dos movementos reivindicativos que están aparecendo por todas partes. Pero ta-

Actualidade Unha casa para a paz en Euskadi

Manuel Dios Diz

Tiven a oportunidade de coñecer a Casa da Paz de San Sebastián, invitado polo anterior Alcalde, Odón Elorza, moi identificado persoalmente con aquel proxecto. Está emprazada nun espazo magnífico, no Palacio de Aiete, un lugar simbólico, por moitas razóns. Alí se aloxaba o ditador nas súas visitas. Tamén foi centro de tortura de Lasa e Zabala, un episodio terrible da “guerra sucia” contra ETA. A parte superior do edificio, o palacio, conserva a estrutura e a aparencia de cando Franco o ocupaba. Con todo, as estancias, salóns e demais, están hoxe dedicados a actividades de investiga-

Quizais algún quixera que a imaxe final fose outra, pero as cousas non son así neste tipo de conflitos

ción para a paz, sensibilización, divulgación, formación. Cando o visitei, acompañado por Churi Aramburu e varios amigos de UNESCO Etxea e da Coordinadora de Grupos de Paz e Dereitos Humanos de Euskadi, estaba aínda montándose.

Odón Elorza estaba moi ilusionado co proxecto da Casa da Paz e ofrecenos aqueles magníficos espazos para realizar todas cantas actividades, nacionais ou internacionais, fosen oportunas. *Cando remate a violencia empezará o máis complexo, facer as paces*, dicía.

Os conflitos armados asimétricos, no seu remate final, cara dentro e cara a fóra, necesitan de escenificacións, de imaxes, de símbolos. Lokarri sábeo, e Paul Ríos tamén, como o sabía Jonan Fernández, o anterior portavoz de Elkarri, hoxe director de Baketik, e María Oianguren, de Gernika Gogoratz, e tantas outras persoas de ben. E por iso Lokarri organizou a Conferencia.

Poñer o punto e final a 50 anos de violencia armada, con tantos mortos e sufrimentos, con tantas vítimas, non é sinxelo. Claro que a Resolución aprobada en Aiete, lida en inglés polos facilitadores internacionais, non satisfizo a todos! Sería imposible. Cando é froito do acordo, do entendemento de mínimos, ninguén está completamente satisfeito. Pero desprestixiar a iniciativa, caricaturizar as personalidades participantes, arremeter contra dos organizadores, xustificar as ausencias, menosprezar o contido da Declaración, non parece a mellor maneira de facilitar a reconciliación.

Pedíase, antes que ningunha outra cousa, o remate definitivo da vio-

lencia de ETA. Logo disto, despois do final de ETA, poderán iniciarse outros procesos de diálogo sobre as consecuencias do conflito. E facíase por medio dun chamamento que asinan grandes personalidades con experiencia reconecida na resolución pacífica de conflitos. A escenificación tiña moito de consumo interno, unha percha onde colgar o cartel de acabado, unha ponte de prata, unha rendición honorable.

Quizais algún quixera que a imaxe final fose outra. Algo así como “cau-

Cando é froito do acordo de mínimos ninguén está completamente satisfeito

tivo e derrotado o exército roxo”. Pero as cousas non son así neste tipo de conflitos. Outros gozarían coa retirada pública das capuchas e as chapelas, ou co aforcamento na praza do concello. Porén, a reconciliación, a concordia, *as paces*, non se acadan desta maneira. A unificación dos relatos, a memoria do acontecido, tense que construír sen exclusións, con

logo da violencia, 3R: reconstrución, reconciliación, resolución

perdón, tal e como di Johan Galtung, *logo da violencia, 3R: reconstrución, reconciliación, resolución, para afrontar os efectos visibles e invisibles da violencia*.

Manuel Dios Diz preside o Seminario Galego de Educación para a Paz.

Xapón despois de Fukushima (I)

Iago Brenlla

Benqueridos amigos da terra. Como todos sabedes hai xa 8 meses un tsunami (o terremoto aínda sendo o segundo máis potente da historia non causou grandes estragos) arrasou o nordeste da costa xaponesa causando tamén unha das maiores desgrazas nucleares, senón a maior acontecida até o momento. Para entendermos a situación de agora temos sempre que mirar cara atrás e recoñecer onde comezou todo.

O peixe que cansou de vivir na auga

Eramos santos e diaños, eramos invencibles

Foi co cambio que viviu Xapón despois da guerra desde onde podemos entender como unha illa sen apenas recursos puido retorcerse en si mesma e erguer unha nación que se converteu na segunda potencia mundial en apenas 30 anos. Un novo sistema foi implantado, o modelo xaponés foi pouco a pouco suplantado polo americano e o consumo converteuse no único xeito para chegar ao éxito. Todos querían máis, todos queremos máis e se miramos retrospectivamente podemos entender e mesmo escusar o porqué do uso masivo de enerxía nuclear nun país cunha actividade sísmica tan activa e cunha poboación tan alta nunhas illas tan pequenas.

Non había outro xeito para acadar o status do “american way of life”. Foi así que as normas mais básicas sobre a seguridade nuclear foron pasadas por alto. Só darvos un exemplo próximo a min: en Quioto temos ben perto dúas centrais nucleares. Ambas están a escasos vinte quilómetros do lago que dá auga potábel a unha poboación de quince millóns de habitantes. Hogano sería imposible, mais temos que entender por que se fixo daquela maneira, nunha época na que quizais as alternativas non exis-

Xerarquía, disciplina, silencio

O país vivía nunha ilusión defendida polo silencio da perfecta orde xerárquica que aínda existe e que todos “sufrimos”. O sistema de “mestre-discípulo”, o respecto polos veteranos lastra, quizais, a capacidade de cambio do país, mais tamén conserva as normas e diferenzas culturais que nos separan de occidente.

Mudar a xerarquía das corporacións empresariais e do goberno xaponés é case unha tarefa imposible. Esta xerarquía unida ao silencio da sociedade calada polo benestar é o que propicia situacións tan caóticas como as que se viviron nos primeiros meses despois da catástrofe nuclear. Agora sabemos que desde o principio se sabía da gravidade da situación. Mais aquel respecto, aquela xerarquía, impediu a actuación do goberno e deixou todas as actuacións en mans dunha compañía privada de electricidade, TEPCO.

Os dirixentes de compañías como TEPCO son os antigos ministros e burócratas do goberno, que antes de xubilarse e despois de deixar en mans dos seus discípulos os postos oficiais, pasan a empresas privadas para poder gozar dun retiro dourado e con beneficios económicos desorbitantes. Aqueles discípulos que quedan no goberno vense coas mans atadas pois aínda que teñan ideas absolutamente distantes dos seus mestres, o respecto e a xerarquía que aínda rexe en Xapón impídenlles negar ou contradicir a aqueles que foran os seus xefes. E así todo continua sen mudanzas e dentro do silencio.

O país vivía nunha ilusión defendida polo silencio da perfecta orde xerárquica

tían (hai trinta ou corenta anos ningúen falaba de enerxías renovables ou ecolóxicas), a carreira nuclear converteuse na única vía para un país sen recursos propios. A nuclear representaba o 30 % da enerxía total do país.

O despertar

Foi só coa presión internacional, coa imposibilidade de negar algo que todos podían ver, e coa valentía do Primeiro Ministro (xa dimitido tras intentar o cambio e gañar con el a falta

Mais pese ao engano e pese ao desleixo dos gobernos anteriores e das compañías eléctricas, no Xapón ninguén critica nin bota a culpa aos outros; é a poboación, cada individuo, o que se sente responsábel disto, de-

Estabamos tan confiados, tan seguros na nosa burbulla que ninguén esperaba que unha onda puidese afundir todo un soño tecnolóxico, de benestar, e devolveunos, quizais, a un sistema un pouco máis xaponés, máis do pasado. Aquele sistema nipón no que o ser e a natureza formaban unha identidade fundamental entre os dous. O monxe coidaba do xardín mais non interfería na natureza porque el mesmo era natureza. A falta de comunicación foi o que complicou a vida, a modernización foi a que desfixo esta relación cando o O PEIXE CANSOU DE VIVIR NA AUGA.

Ninguén esperaba que unha onda puidese afundir todo un soño tecnolóxico e de benestar

de apoios por parte do seu partido e de todo o sistema burocrático que controla Xapón) que todo saía á luz.

catándomonos do erro, aínda que non haxa intención dunha real solución, “lareira como sexa, mais ao fin tela”

Editorial AS ELECCIÓNS DO 20N

Ven da páxina 3

mentres o Banco de España prefería ignoralo, e os representantes dos partidos políticos, que debían velar polo seu correcto funcionamento, non entendían as contas das entidades que debían supervisar.

A Conferencia Episcopal, superada polos feitos, céntranse na súa especialidade: os gays, o aborto e o tipo de familia

A cuarta será o deseño do novo estado do benestar, sometido a brutais recortes, en parte causados por anos de mal goberno e mesmo abuso (miles de medicamentos caducados tirados polas casas, fraude fiscal das grandes riquezas e de moitos autónomos, “mediocrización” da función e o ensino públicos ao dar acceso fácil a miles de interinos sen ter que demostrar unha preparación mínima, políticos aparvados buscando a diario un titular en prensa en vez de centrarse en organizar adecuadamente a administración que dirixen, etc.) Pola súa banda, para non desafinar, a Conferencia Episcopal segue poñendo máis acento nas cuestións morais ca nas sociais. E non en calquera moral, senón na súa obsesión moral particular. Superados polos feitos políticos e económicos, que nin entenden nin pretenden entender, céntranse

no eido do que semellan especialistas: os gays, o aborto ou o tipo de familia. Un impresionante alegato electoral que parece necesitar unha forza propia que o represente, porque o PP tampouco non vai trasladar as súas demandas como non o fixo no pasado, mantendo leis como a do aborto. Iso si, a relación sería, todo parece indicalo así, máis cordial.

Non sabemos como de fondas serán as medidas que se tomen. E non hai que esquecer que ao goberno entrante lle toca xestionar a paz no País Vasco: unha xestión das identidades, da opción pacífica, pero tensa, pola soberanía; da reconciliación no pluralismo. O certo que nunca tantas cousas estiveron en cuestión. De aí a importancia do momento: Quen queremos que xestione o cambio? Evidentemente o PSOE, o PP, as forzas nacionalistas; unha maioría absoluta ou relativa; unha cámara con máis ou menos cores...optarán por distintas solucións.

Pola súa parte, as enquisas din que, durante catro anos máis, Galicia seguirá sen ter grupo parlamentario propio. Segue chamando a atención que nas eleccións nas que máis necesario é o voto nacionalista, a defensa de Galicia, menos votos haxa deste signo; mentres que nas galegas, nas que se trata de xestionar unhas institucións máis ou menos consolidadas no estatuto de autonomía, e nas que, en consecuencia, poden resultar igual ou máis importantes as capacidades e os modelos de xestión, acontece o contrario. Tal como están as cousas, se nalgún sitio vai ser necesario que se escoite a voz de Galicia é nas Cortes Xerais.

UTOPIA

Estar por fin "comprometidas"

Pregúntome o que fai falla realmente para "se erguer e non ter medo". A min dáme medo facer mediocremente o que queredría facer ben. Dáme medo ter feito todas as cousas equivocadas na vida, tomar todas as opcións erróneas. Dáme medo verme atrapada polas expectativas alleas. Dáme medo pulverizar a miña vida nun gran sacrificio institucional para o cal non hai ningún sentido final, nin mesmo un mínimo sentido presente. Miro a vida relixiosa e dáme medo que fose un erro desde o principio; e, porén -aínda sabendo o mediocre que fun-, sei que non o foi. E no máis profundo de min, en consecuencia, "non teño medo"

Logrei finalmente comprender que o compromiso, superando a busca de perfección, impúlsanos a sentírmolos cómodos na propia pel.

O compromiso é o que fica ao final dun día frenético, cando os cativos foron por fin á cama e sabemos que, por duro que for, o ficar aquí, querer estes cativos, pagar estas facturas... segue a ser o que debemos facer se é que imos ser o que realmente queremos ser. Cando volvemos sobre unha antiga decisión e sabemos que, sexan cales sexan as cicatrices que nos deixara, este modo de vida segue a ser o mellor que podíamos facer para chegar á plenitude espiritual do que somos capaces, estamos por fin "comprometidos" (...)

O compromiso ten relación con perseverar en algo bo até o final, mesmo cando se torce en certos aspectos. Radica en sacar á luz as miñas propias debilidades, ao igual que as debilidades que me rodean. O compromiso desenmáscame ante min mesma. Dáme a oportunidade permanecer nun lugar e crecer. Non consiste en estar nun lugar e se estancar nel.

"Quen trate de conservar a vida, perderaa; mais que a perda por min ese conservaraa", dicía no meu diario citando a Mateo 10. Esta vez a miña reacción foi: fagamos o que fagamos, ou o facemos por un fin maior cá nos, ou non serve de nada facelo."

Extraído de Joan Chittiter, OSB. *Ser muller na Igrexa. Memorias Espirituais.*

EDITA: Asociación A. IRIMIA

FEITO EN PAPEL RECICLADO

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Manolo G. Turnes, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Bernardo García Cendán, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Carme Soto, Marisa Vidal e Xan Guillén, Christina Moreira.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

RECEPCIÓN DE ARTIGOS E COLABORACIÓNS EN: revistairimia@asociacion-irimia.org

SUBSCRICIÓNS: Apdo. 296 - 15705 Santiago de Compostela. Telf.: 655 028 253 / subscripciones@asociacion-irimia.org
Ordinaria: 24 Euros. de Apoio: 36 Euros.

PARA ASUNTOS DA ASOCIACIÓN NON RELACIONADOS COA REVISTA: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: NOVACAIXAGALICIA, CC/2080-0349-85-3040005822- Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81

TIRADA: 1.000 exemplares

DESEÑO E MAQUETACIÓN: Ninfa, Riveiro, Martínez

ISSN: 2172-9182

IMPRIME: Artes Gráficas LITONOR S.A.L.

DISTRIBÚE: IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://asociacion-irimia.org/revista.xhtml>

Boa Nova

DOMINGO 6 DE NOVIEMBRE. 32º DO TEMPO ORDINARIO

Mt 25, 1-13

Naquel tempo díxolle Xesús aos seus discípulos esta parábola: “O Reino dos Ceos parecerase a dez mociñas que, collendo os seus candís, saíron recibir o noivo. Cinco eran parvas e cinco asisadas. As parvas colleron os candís, mais non os encheron de aceite; as asisadas, en troca, cos candís levaron tamén as aceiteiras cheas. Como o noivo tardaba, pegoulles o sono, e botaron unha durmidela. Alá pola media noite oíuse berrar: Veña, que chega o noivo, ídeo recibir!. Erguéronse todas aquelas mociñas e prepararon os candís. Entón díxéronlle as parvas ás asisadas: Dádenos un chisco de aceite, que os nosos candís esmorecen. Responderon as asisadas: Non vaia ser que non chegue para vós e para nós: mellor será que vaiades á tenda e que o merquedes. No intre que elas ían mercalo, chegou o noivo, e as que estaban preparadas entraron con el no banquete de vodas, e pechouse a porta. Máis tarde chegaron as outras mociñas chamando: Señor, Señor, ábrenos!. Mais el respondeulles: Asegúrovos que non vos coñezo. Vixiade, logo, xa que non sabedes nin o día nin a hora”.

Sempre coas lámpadas acesas

Hoxe atopámonos cun texto que moitas veces relacionamos co xuízo final. Porén na súa orixe era unha parábola sobre a perda que suporá non ter a ledicia da festa que viría coa chegada do Reino de Deus.

O relato fala dun dos ritos principais das vodas tradicionais xudías, que era o traslado da noiva a casa do seu futuro esposo. O noivo era quen ía buscar a súa futura esposa á súa casa. No noso relato cóntase que o noivo está a tardar, seguramente porque previamente tiña que acordar coa familia da noiva os agasallos que tiña que levar. Esas negociacións tiñan un forte compoñente social, pois do modo en que se resolveran dependía a reputación de ambas familias. A familia da esposa debía esixir bos agasallos para demostrar ante os demais o valor que a filla tiña para eles. Mentres a noiva debía esperar dentro da súa casa, e as súas amigas fora con lumieiras para acompañar despois a comitiva a casa do marido.

Na parábola o importante non está tanto no feito no atraso senón en que algunhas das amigas por non ser previsoras podan quedar fóra da festa.

Mateo vai utilizar a historia para lle dicir a súa comunidade que o atraso da volta de Xesús non debe ser causa para que esmoreza o seu compromiso e a vitalidade da súa fe. Deben estar sempre preparados e coas luces acesas para vivir cada momento en plenitude e ledicia. Para o evanxelista non é tanto o que pasará o final, senón o que está pasando no presente da vida.

Carme Soto

Non estamos afeitos a vivir o presente. Se o pasado ocupa moitos dos nosos pensamentos, o futuro, do que nada sabemos, enche de soños, fantasías, plans ou mesmo de preocupacións e medos o noso maxín. Pensamos tanto no que non existe, que incluso descoidamos o que estamos a vivir. Como ben nos ensinan os budistas, practicar unha atención plena non é algo que saia dun xeito natural, senón que cómpre traballala. Vivir o presente é a maneira de vivir na súa presenza.

J.A. Martínez

A CLAVE

O ECO

A PALABRA

Falando da lingua Votámoslos ou botámoslos?

Lidia e Valentina

Vaia vaia, cando esta revista chegue ás vosas mans imos estar a un paso do día D! Pois si, estaremos a uns días do 20 de novembro, das eleccións xerais. E sabedes de onde vén isto do día D? Pois non ten nada que ver coa lingua galega expresamente, pero si coa

lingua en xeral, e gústanos saber de onde veñen as nosas expresións. Esta ten a súa orixe no día no que se produciu o desembarco de Normandía, ano 1944, cando a II guerra mundial.

E o día D do noso futuro para os vindeiros anos estará nas eleccións, que se escribe con -cc-, fixádevos. E isto lévannos a pensar en **democracia**, do grego *demos*-pobo- e *kratéo*-eu goberno-, a doutrina política que defende a intervención do pobo no goberno e na elección dos gobernantes; fronte a **ditadura**, sistema de goberno que se exerce fóra das leis constitucionais dun país no que o poder está en mans dunha persoa ou grupo que o exercen pola forza, sen control e de forma autoritaria, é, en resumo, a acción de ditar.

Temos sorte de vivir nunha terra na que existe a oportunidade de que o pobo, o *populus*, o conxunto dos cidadáns, escolla os seus representantes. Imos, polo tanto, emitir o noso voto, do latín *votum* (e significaba “promesa que se lles facía ós deuses”) E iremos **votar**, con v e con

o aberto, os políticos que nos parecen mellores; aínda que logo se asentem no poder e non os poidamos **botar**, con b e con o pechado, por moi mal que o fagan ata pasados 4 anos. Co noso voto contribuiremos, entón, a escoller quen vai gobernar (do latín *gubernare*) e por iso escrito con -b- en galego e castelán, mentres que no resto de linguas románicas, e tamén en inglés, é con -v-.

Mais antes de nada hai que mirar se estamos incluídos no **censo** electoral, no documento público no que constan os electores con dereito a sufraxio. Esta palabra tamén está tomada do latín, *census*, estimación, avaliación.

Recordade que depositaredes o voso voto nas **urnas**, que significaba “caldeiro de pozo” en latín, e non nas **furnas**, que son as cavernas que a auga fai nos acantilados a causa da erosión. Recordade a famosa praia das furnas no concello de Porto do Son, na ría de Muros-Noia. Se cadra imos alá o día en que todo se decida nas urnas.

O Fachineiro do lume

Actitudes

Este fachineiro debería ir nunha sección do tipo “como dicíamos onte”; “xa volo dicía eu” ou cousa deste teor. Hai dúas semanas Manuel Rivas publicaba un artigo que titulaba como “A Galicia desaparecida”, e iso sen saber que nos días seguintes ía ser a provincia de Ourense a que desaparecería baixo o fume e as chamas que se alampaban a valmontes por outeiros e valgadas. Mentres os membros das brigadas, xa de vacacións ou no paro, vían os incendios nos informativos da 1, lembraba este fachineiro a famosa foto do candidato Feijoo, coa goma de xardín, apagando un toxo nos lumes do 2006 con camisa e calcetíns brancos. Daquela a culpa era do bipartito e a actuación fora ben glosara o trasno na súa columna. Claro que agora xa sabemos que a culpa é da garda

civil, que non detén os incendiarios. Trátase da coñecida táctica clementina do “patadón-pa-diante” que tan ben saben asumir partidos e gobernos, sabiamente combinada coa de “come-me-metas-iso-no-telexornal-acabas-pegando-selos”. Iso si, a chuvia destes días pon de manifesto o esforzo da Xunta por acoutar a indolencia inicial e, con toda seguridade, responde ao labor do superdelegado de Ourense, ese que se desprazou ata o Bernabeu para o partido da champions en plena vaga de incendios, ao decidir coller, por fin, as rédeas do asunto. Feijóo ha pagarlle por produtividade, tal como suxeriu facer vez cos funcionarios.

A.Q.